



Ekonomikas ministrija

DARBA TIRGUS VIDĒJA UN ILGTERMIŅA PROGNOZES

Normunds Ozols

Ekonomikas ministrijas

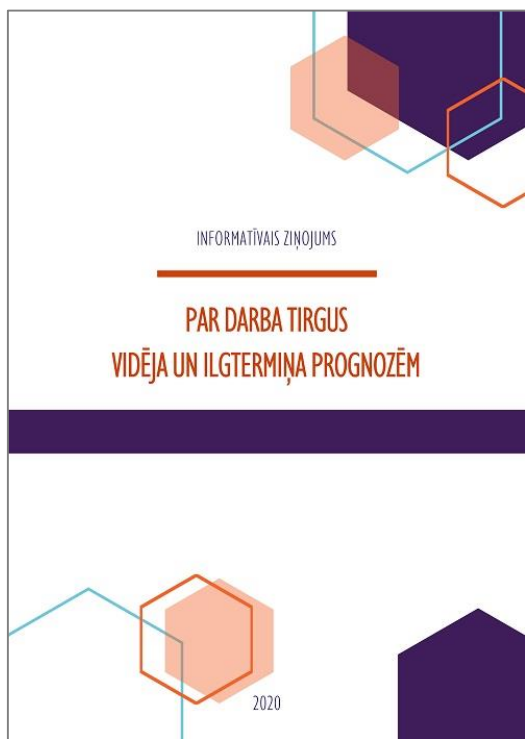
Analītikas dienests

normunds.ozols@em.gov.lv

2020.gada 27.janvārī



Ekonomikas ministrija



EM DARBA TIRGUS PROGNOZES 2020

- Darba tirgus prognozes sagatavotas vidēja termiņa periodam līdz 2027. gadam un ilgtermiņa periodam līdz 2040. gadam
- Prognozes balstītas uz ekonomikas izaugsmes mērķa scenāriju - ietver vidēja un ilgtermiņa ekonomikas struktūrpolitikas uzstādījumus, kas noteikti Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā „Latvija 2030” un Latvijas Nacionālajā attīstības plāna 2021.-2027. gadam projektā
- Atbilstoši mērķa scenārijam izstrādātas detalizētas demogrāfijas prognozes līdz 2060. gadam
- Prognozēs iespēju robežās ņemta vērā Covid-19 pandēmijas ietekme – gan īstermiņa ietekme, gan iespējamie ilgtermiņa efekti
- Analizētas ekonomikas digitalizācijas tendenču un automatizācijas ietekme uz darba tirgu
- MK iesniegts «Informatīvais ziņojums par darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozēm»

Ziņojums pieejams: https://www.em.gov.lv/sites/em/files/emzino_03062020-ar-pielikumiem1.pdf

EM darba tirgus prognozes ir viens no instrumentiem, kas ļauj priekšlaicīgi paredzēt darba tirgus neatbilstību veidošanos nākotnē. Tās parāda iespējamās darba tirgus attīstības tendences un iespējamos riskus, saglabājoties esošai izglītības sistēmai un izglītības piedāvājuma struktūrai.



Ekonomikas ministrija

DARBA TIRGUS PROGNOZĒŠANAS SISTĒMA LATVIJĀ

KVANTITATĪVĀS
PROGNOZES

ĪSTERMIŅA DARBA TIRGUS PROGNOZES (NVA)



Darba meklētāji



Bezdarba riskam
pakļautās personas

1-2 gadi

VIDĒJA UN ILGTERMIŅA DARBA TIRGUS PROGNOZES (EM)

Politikas veidotāji
un sociālie partneri



Izglītojamie



Izglītības iestādes



Darba devēji



Karjeras
konsultanti



7 - 17 gadi

KVALITATĪVĀ
INFORMĀCIJA

Nozaru ekspertu
padomes

Sociālie partneri

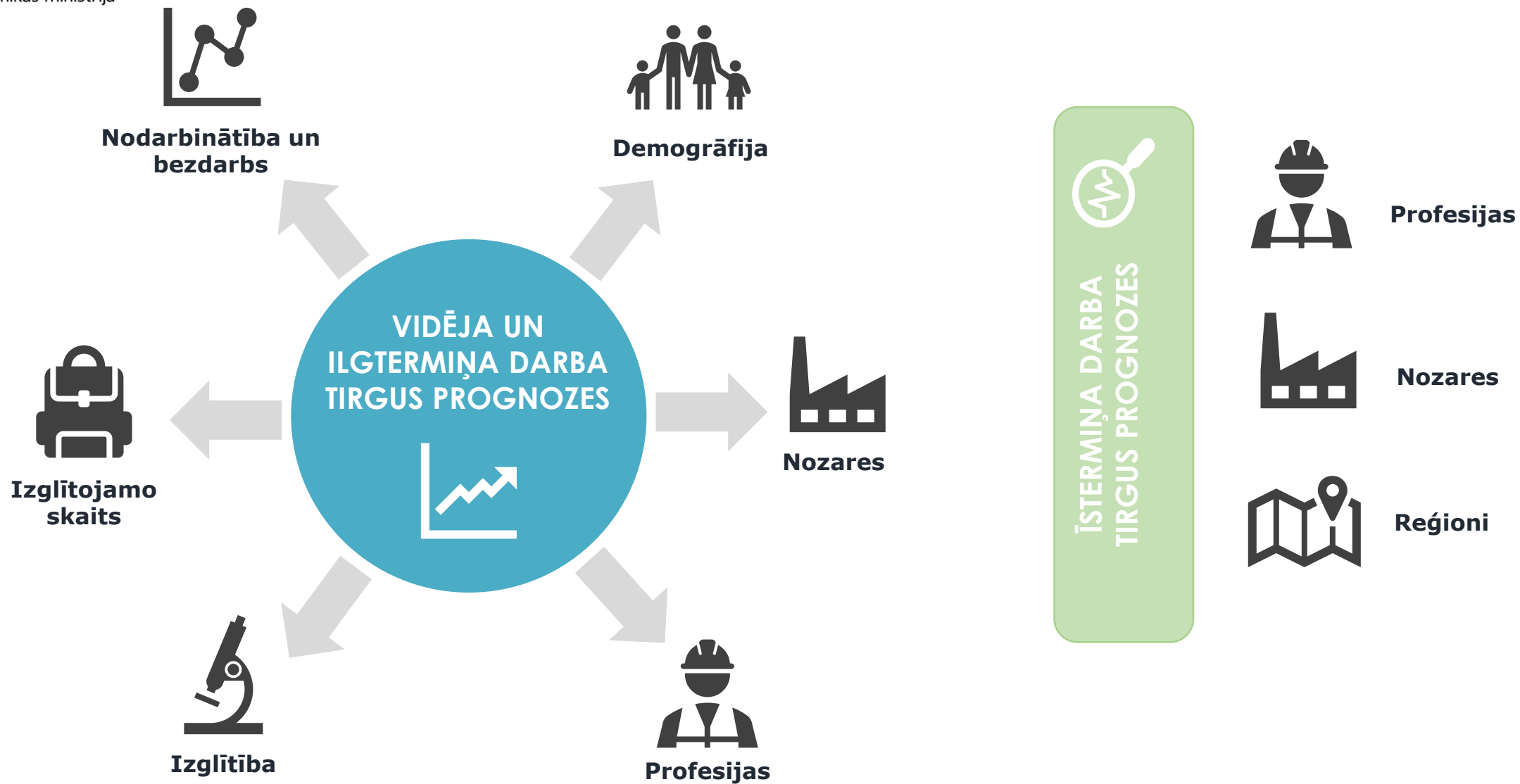
Izglītības iestādes

Darba tirgus
pētījumi



Ekonomikas ministrija

DARBA TIRGUS PROGNOŽU RĀDĪTĀJI

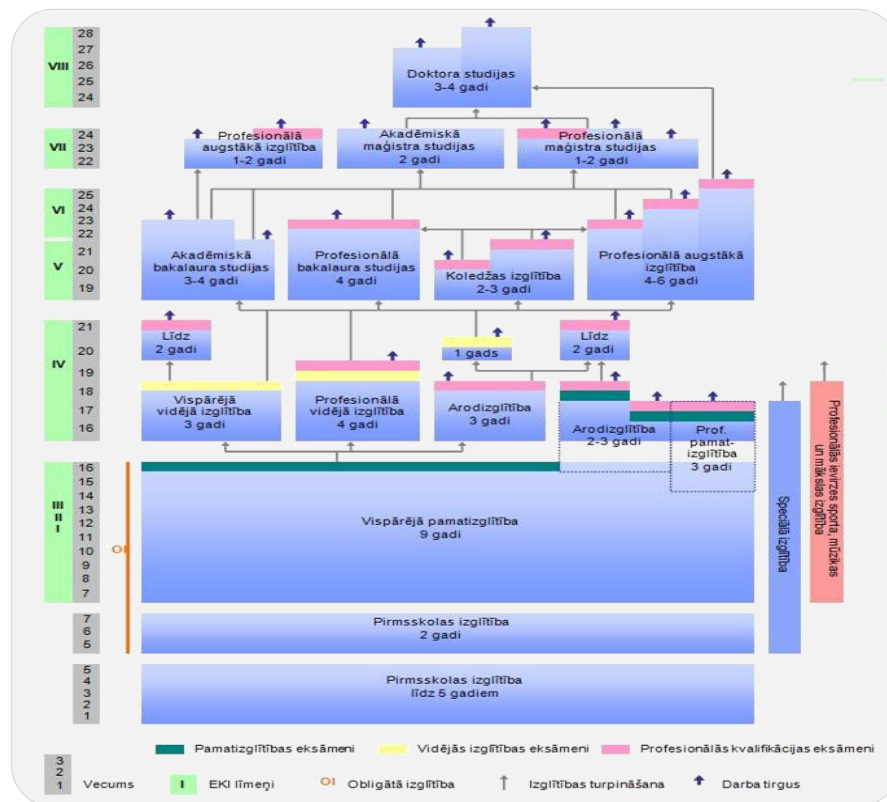




Ekonomikas ministrija

PROGNOŽU IZMANTOŠANA IZGLĪTOJAMO PLŪSMU PLĀNOŠANĀ

Tradicionālā izglītojamo plūsma



Iedzīvotāji 25 ≤ gadi:
nodarbinātie, bezdarbnieki,
ekonomiski neaktīvie

Pieaugušo izglītība

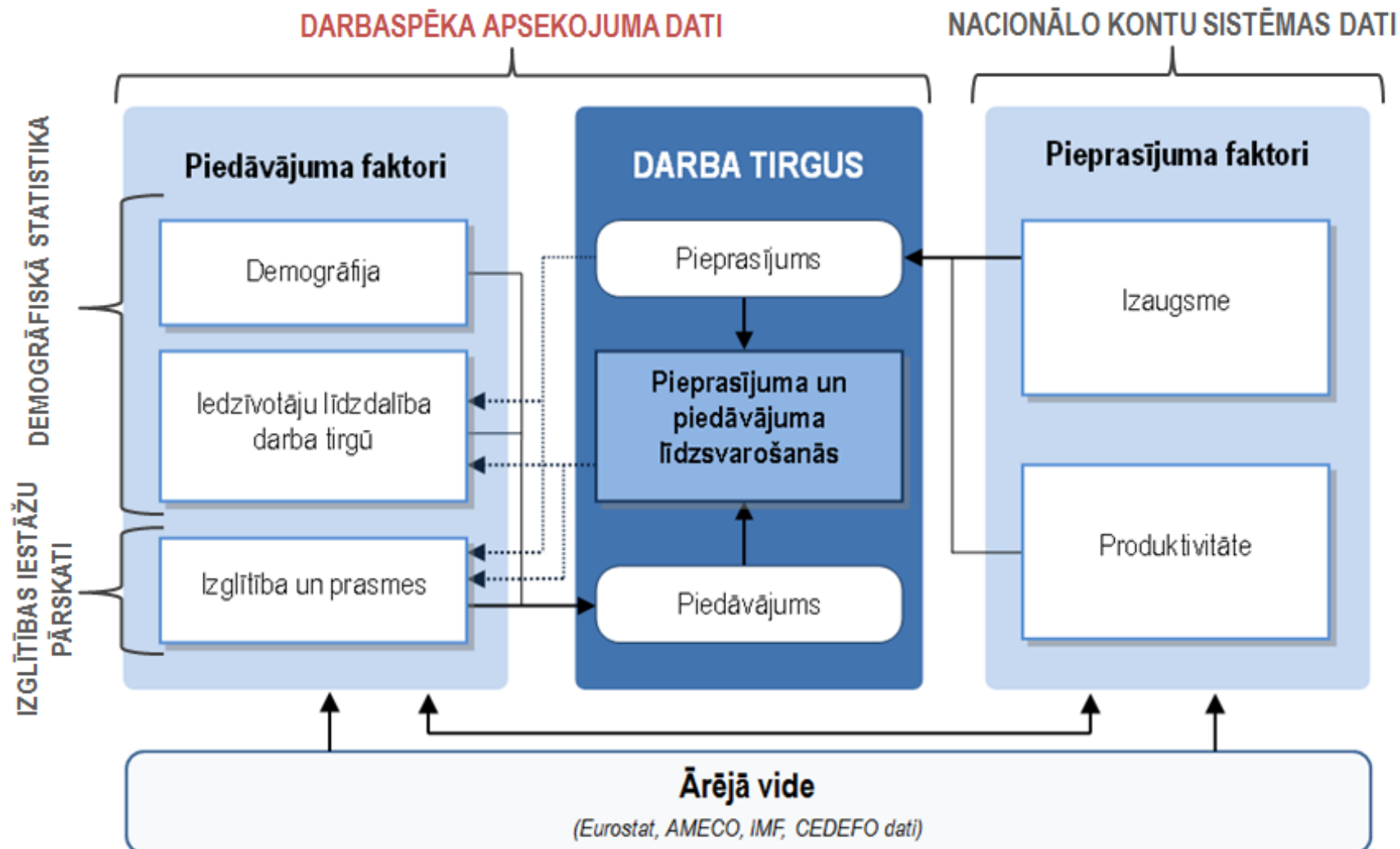
Īstermiņa prognozes + darba devēju vajadzības
(vakances) + izglītojamā vajadzības (bezdarba
dati un individuālās intereses) + reģionu
vajadzības + apmācību piedāvājums/iespējas u.c.

Vidēja un ilgtermiņa prognozes + sociālekonomiskā un izglītības statistika +
stratēģiskie politikas plānošanas dokumenti u.c.



Ekonomikas ministrija

PROGNOŽU METODOLOĢIJA UN IZMANTOJAMIE DATI





Ekonomikas ministrija

IZSTRĀDĀTAS VADLĪNIJAS PAR DARBA TIRGUS PROGNOŽU IZMANTOŠANU



Mērķis - sniegt informāciju un norādes, kā saprast, interpretēt un ņemt vērā vidēja un ilgtermiņa darba tirgus prognozes karjeras vadībā un rīcībpolitiku ieviešanā.

Izmantošana:

- karjeras konsultācijas;
- izglītības vai karjeras izvēli saistītu lēmumu pieņemšana;
- izglītības pakalpojumu attīstības plānošana izglītības iestādēs.

Vadlīnijas pieejamas EM mājaslapā: https://www.em.gov.lv/sites/em/files/2019-02-13_18_30_51_vadlinijas_12.02.20191.pdf



DARBA TIRGUS PROGNOŽU ATSPUGUĻOŠANAS IESPĒJU PAPLAŠINĀŠANA – INTERAKTĪVA DARBA TIRGUS PROGNOŽU PLATFORMA

DARBASPĒKS

DARBA IESPĒJAS

360°

Nozares

Profesijas

Izglītība

Ekonomiskā aktivitāte

Vecums

Prasmes

Prognozes

ATALGOJUMS

DEMOGRĀFIJA

ĪBAS IESPĒJAS





Ekonomikas ministrija

VIDĒJA UN ILGTERMIŅA DARBA TIRGUS PROGNOZES



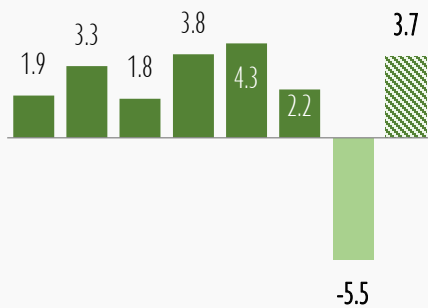
Ekonomikas ministrija

DARBA TIRGUS TENDENCES 2021. GADĀ

EKONOMIKAS
IZAUGSME

+3,7%

IKP, procentos

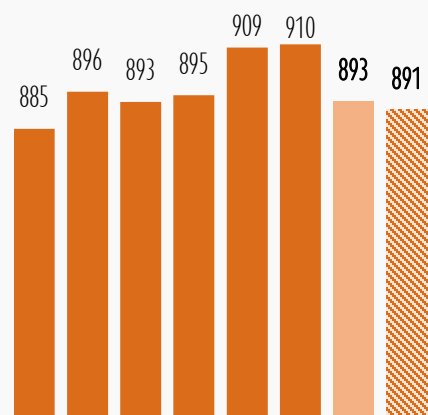


2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020n 2021*

NODARBINĀTO
SKAITS

-0,3%

Nodarbināto iedzīvotāju skaits,
tūkst.

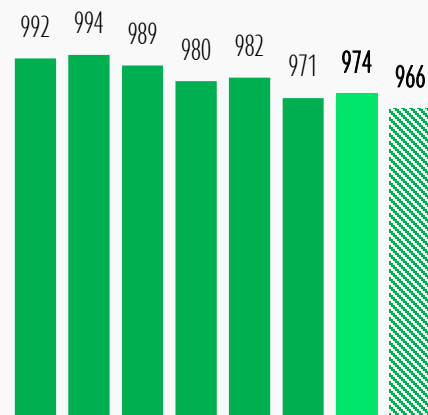


2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020n 2021*

EKONOMISKI AKTĪVO
IEDZĪVOTĀJU SKAITS

-0,8%

Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits,
tūkst.

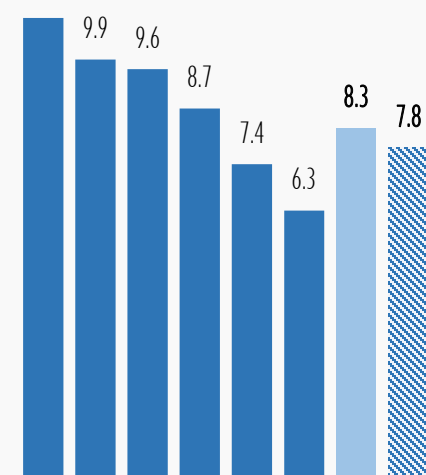


2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020n 2021*

BEZDARBS

7,8%

Bezdarba līmenis, %

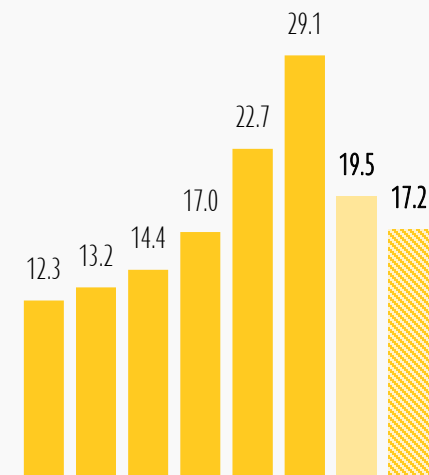


2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020n 2021*

VAKANČU SKAITS

17,2 tūkst.

Brīvo darbavietu skaits, tūkst.



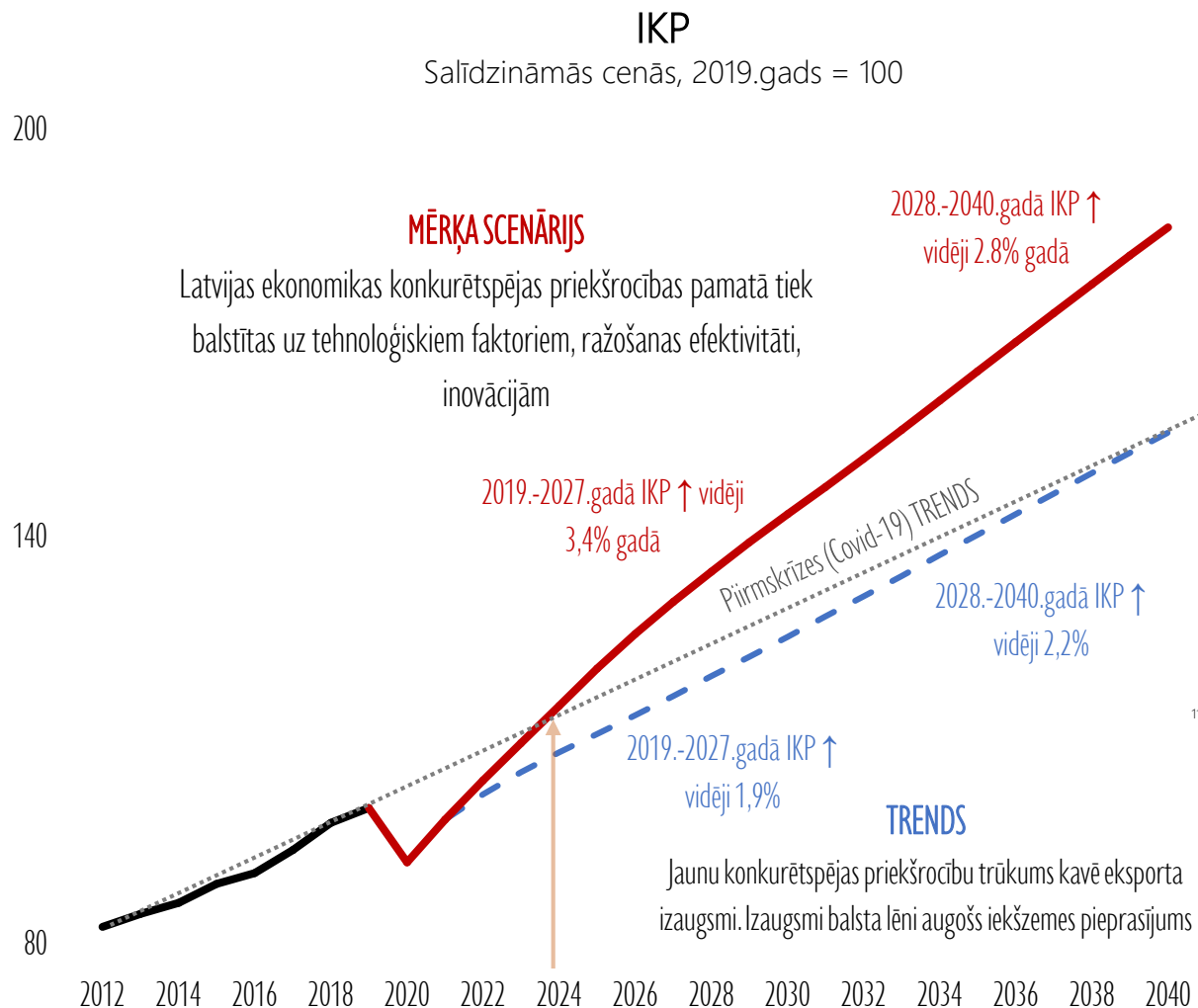
2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020n 2021*

Avots: CSP, n- EM novērtējums, *EM prognoze

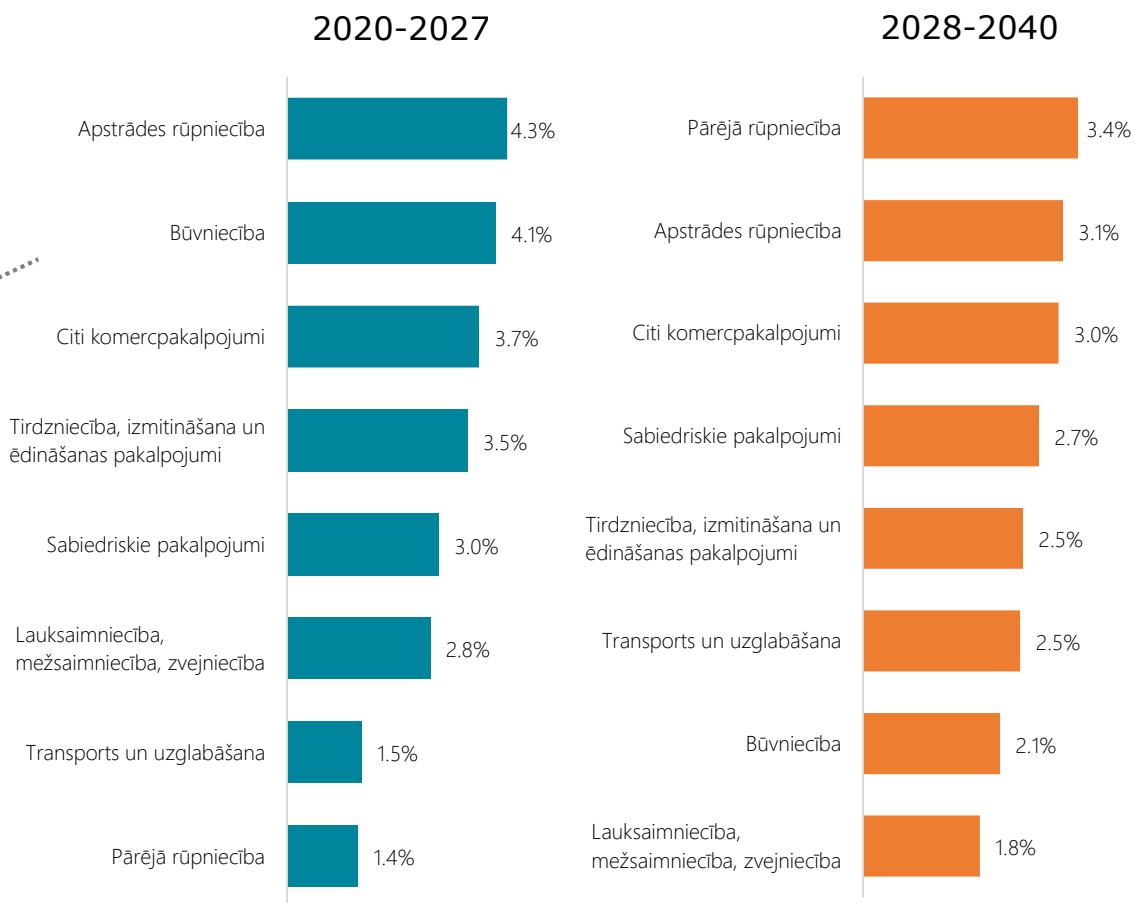


Ekonomikas ministrija

EKONOMIKAS IZAUGSMES MĒRĶA SCENĀRIJS



Nozaru izaugsme vidējais pieaugums gadā, procentos



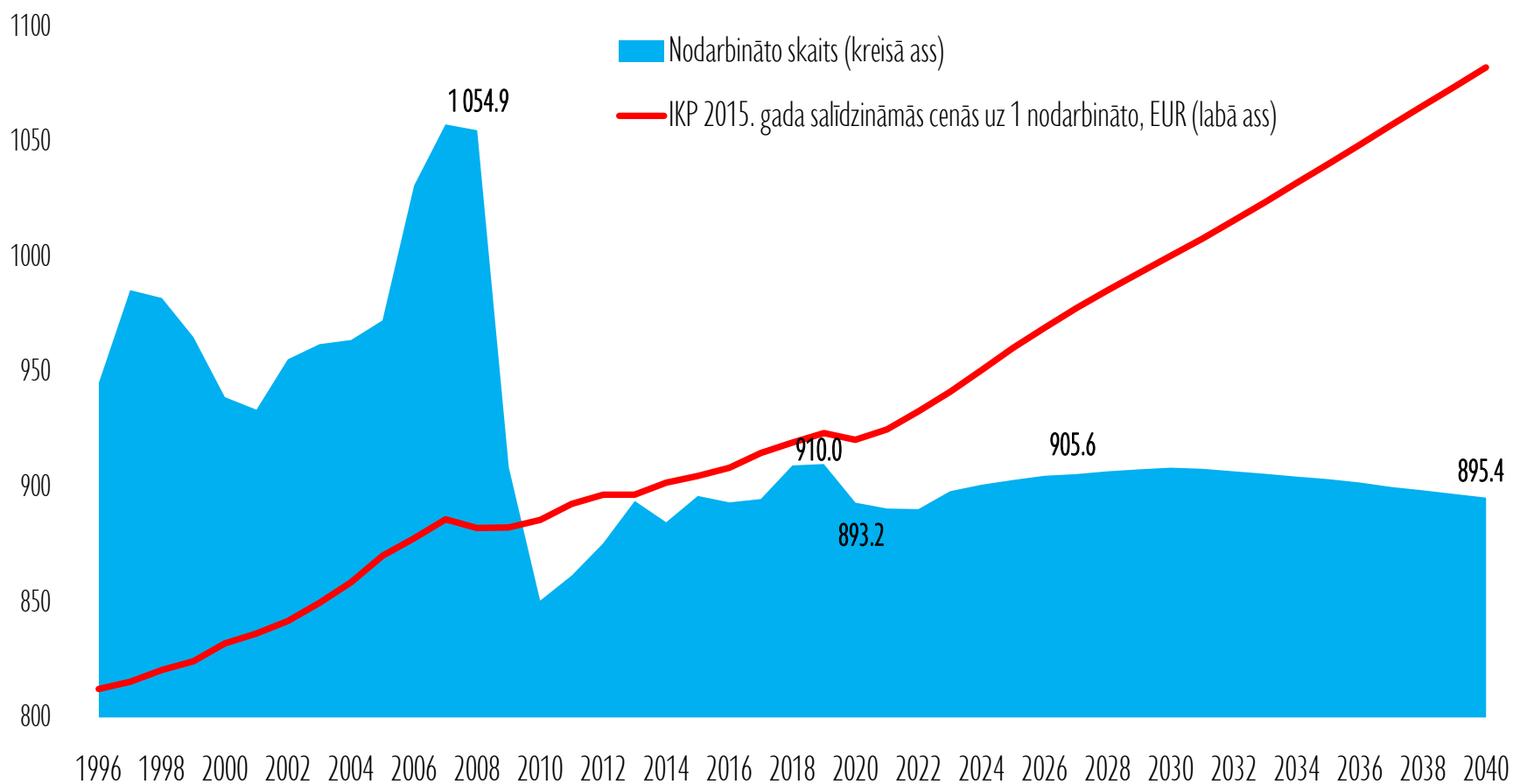


Ekonomikas ministrija

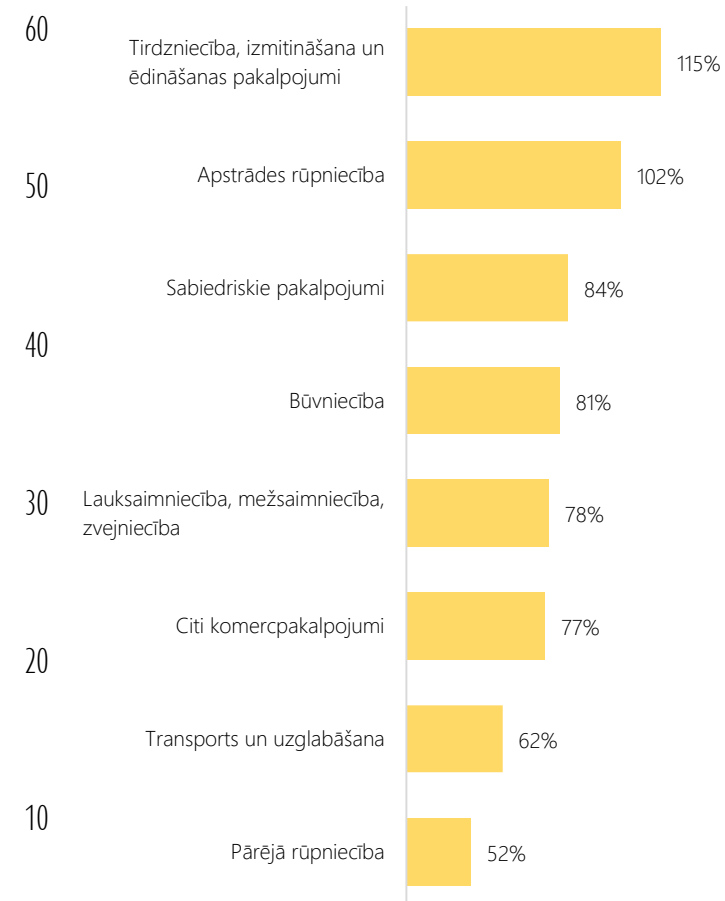
EKONOMIKAS IZAUGSME BALSTĪSIES UZ PRODUKTIVITĀTES PIEAUGUMU – DARBASPĒKA PIEPRASĪJUMS VAR NEATGRIEZTIES PIRMSKRĪZES LĪMENĪ

Nodarbināto skaits un darbaspēka produktivitāte

tūkstošos



Darbaspēka produktivitātes izmaiņas 2040. gads pret 2019. gadu, procentos

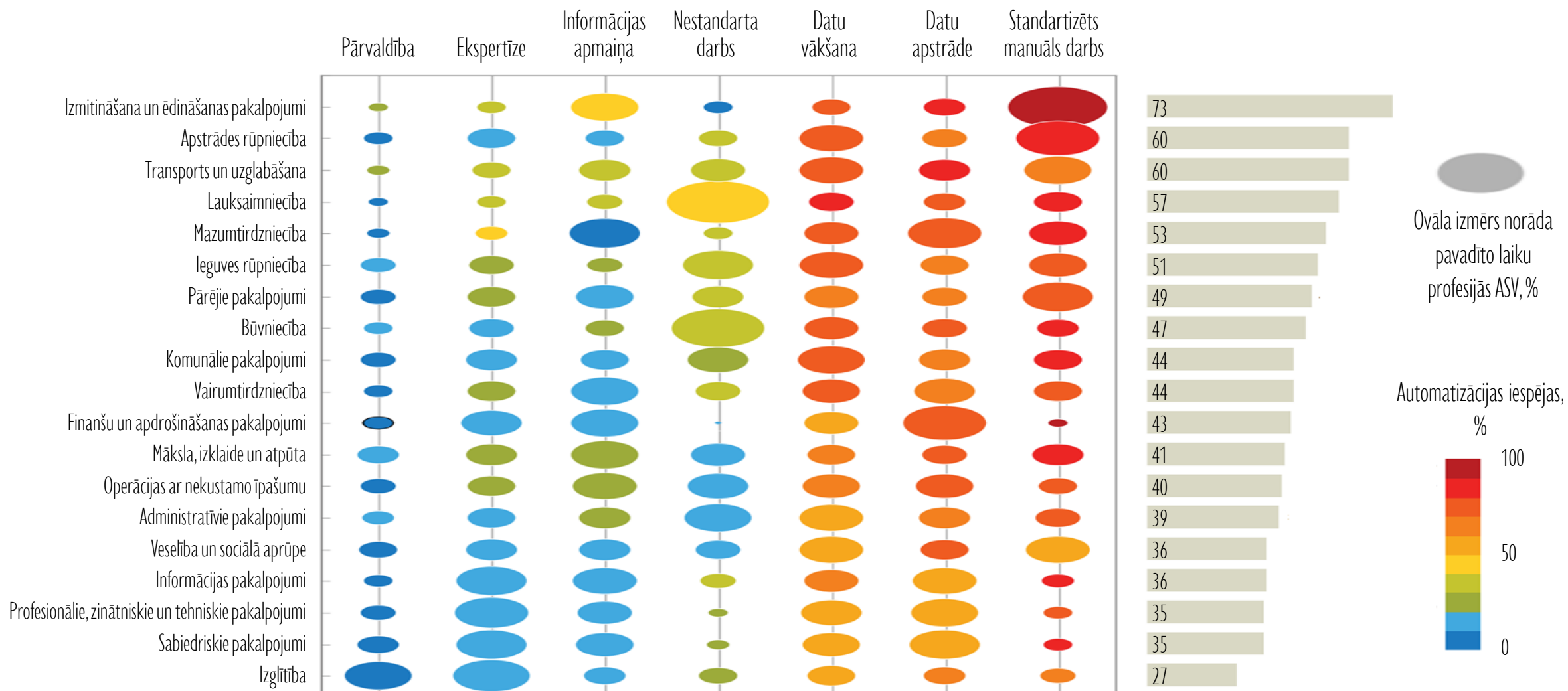




Ekonomikas ministrija

COVID-19 KRĪZE IR PAĀTRINĀJUSI EKONOMIKAS DIGITALIZĀCIJAS TENDENCES UN DARBAVIETU AUTOMATIZĀCIJU

Darbu automatizācijas potenciāls nozarēs

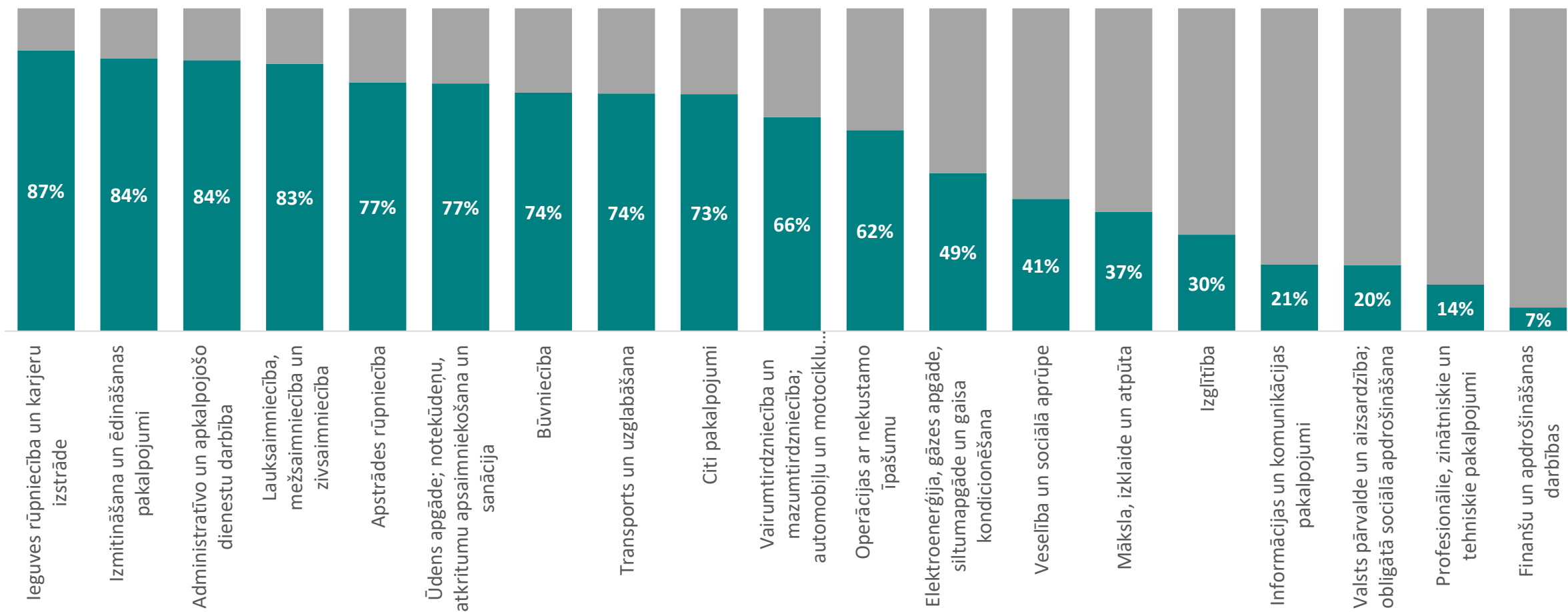




Ekonomikas ministrija

VISVAIRĀK AUTOMATIZĀCIJAI PAKĻAUTAS VIDĒJAS KVALIFIKĀCIJAS UN VIENKĀRŠĀS PROFESIJAS

Vidējas un zemas kvalifikācijas darbavieta īpatsvars tautsaimniecības nozarēs
2019. gadā, procentos no kopējā darbavieta skaita





Ekonomikas ministrija

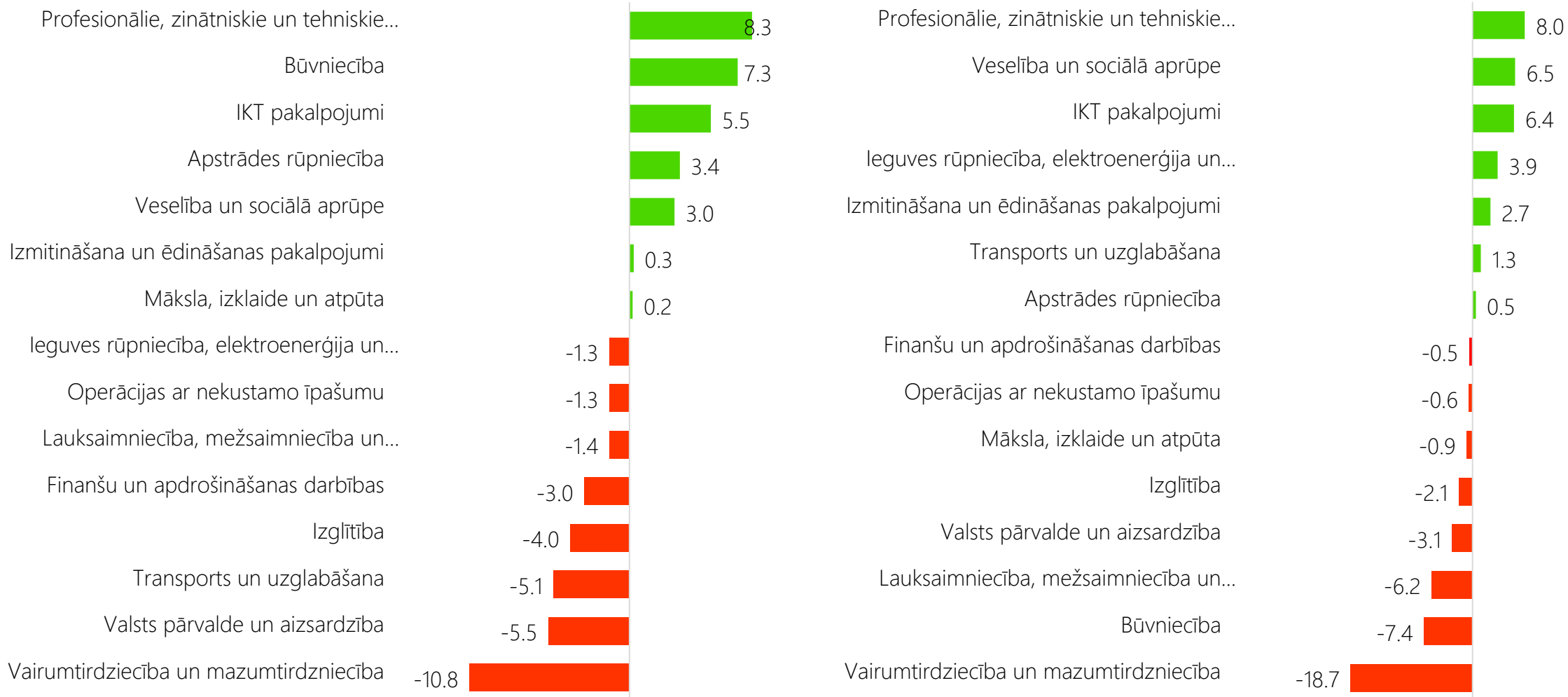
DARBASPĒKA PIEPRASĪJUMS TURPINĀS PĀRSTRUKTURĒTIES UZ PAKALPOJUMU NOZARĒM

Nodarbināto skaita izmaiņas

tūkstošos

2020-2027

2028-2040





Ekonomikas ministrija

PALIELINĀSIES AUGSTĀKĀS KVALIFIKĀCIJAS DARBAVIETU SKAITS, BET SAMAZINĀSIES VIENKĀRŠO UN MANUĀLI VEICAMU DARBU SKAITS

Nodarbināto skaita izmaiņas 2027.g. pret 2019.g., tūkstošos

TOP 15 profesijas ar lielāko pieaugumu



TOP 15 profesijas ar lielāko samazinājumu



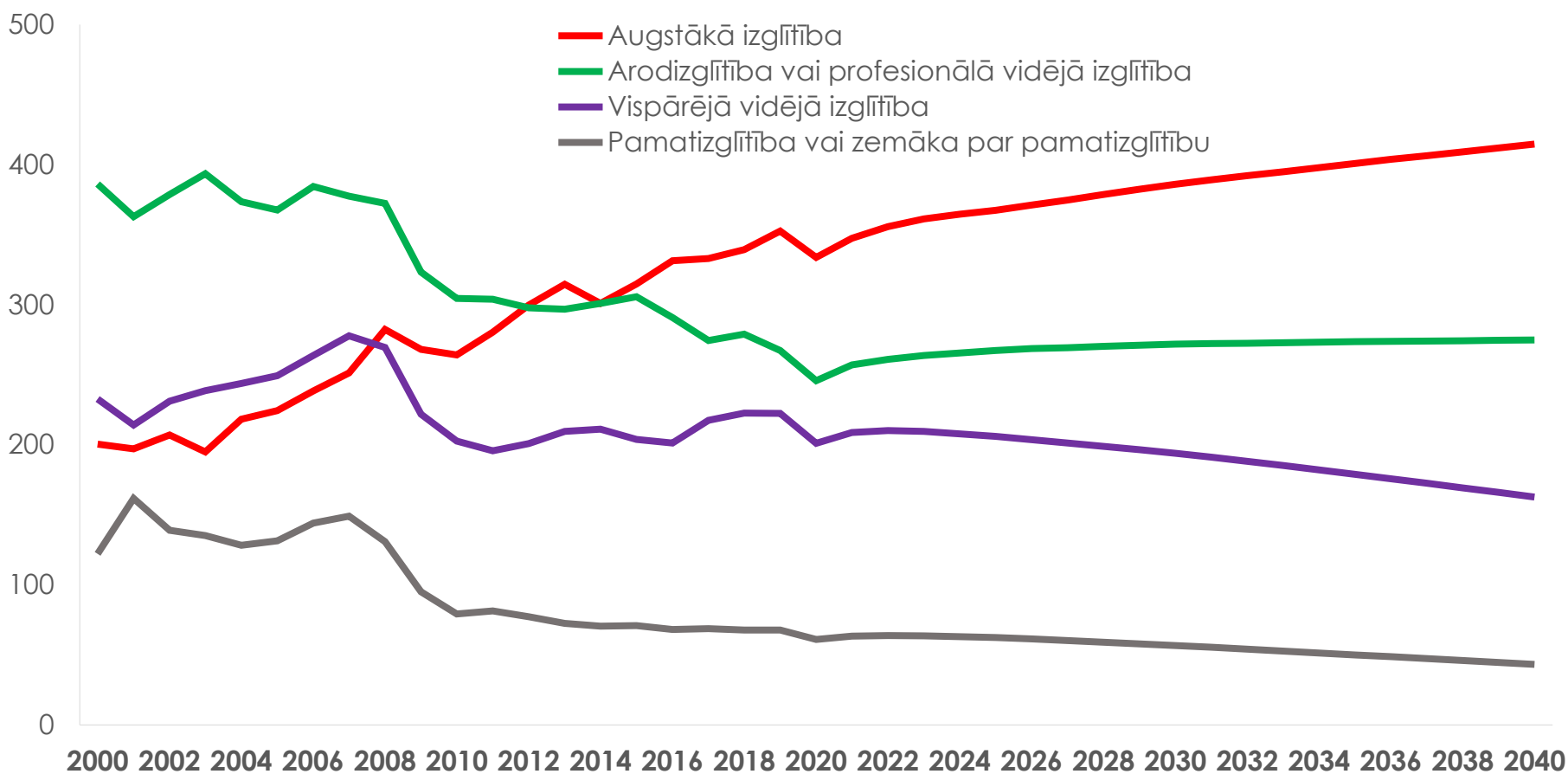


Ekonomikas ministrija

TURPINĀS PIEAUGT PIEPRASĪJUMS PĒC AUGSTĀKĀS KVALIFIKĀCIJAS DARBASPĒKA

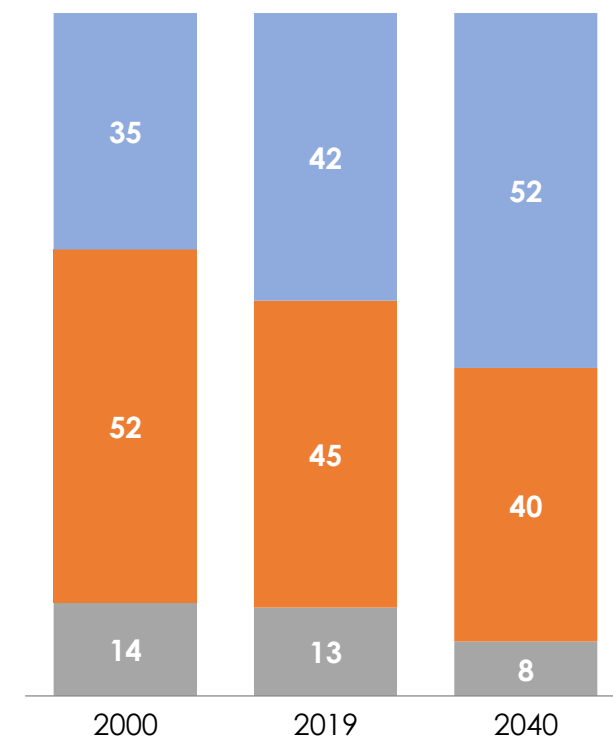
Nodarbināto skaits pēc izglītības līmeņa

tūkstošos



Nodarbināto sadalījums pēc profesiju kvalifikācijas līmeņa

tūkstošos



Augstas kvalifikācijas darbavietas
Vidējās kvalifikācijas darbavietas
Zemas kvalifikācijas darbavietas

Avots: Centrālā statistikas pārvaldes dati, EM prognozes



Ekonomikas ministrija

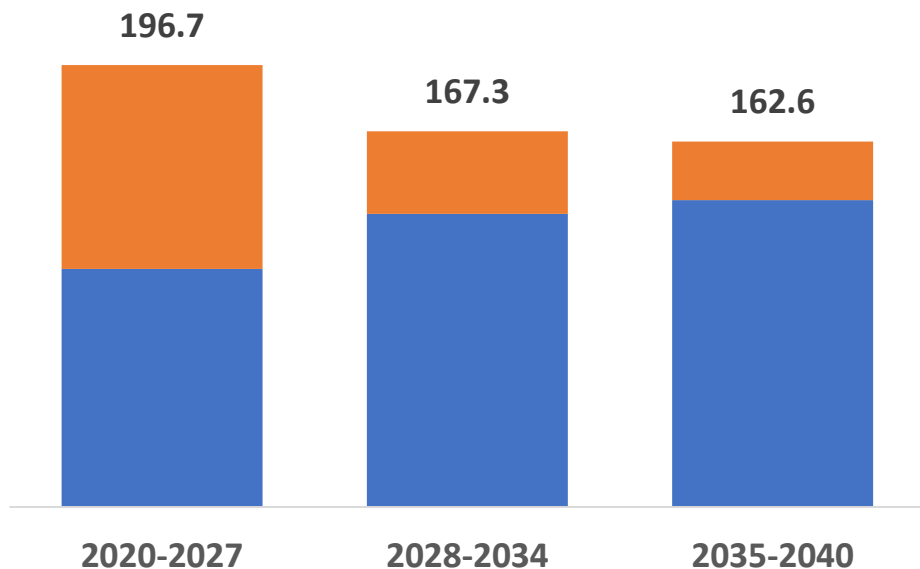
GALVENĀS DARBA IESPĒJAS RADĪS AIZVIETOJOŠAIS PIEPRASĪJUMS

Aizvietojošā darbaspēka pieprasījums pa profesijām līdz 2040. gadam

Kopējās darba iespējas/vakanču skaits

tūkstošos

Jaunas darbavietas
Aizvietojošais darbaspēka pieprasījums

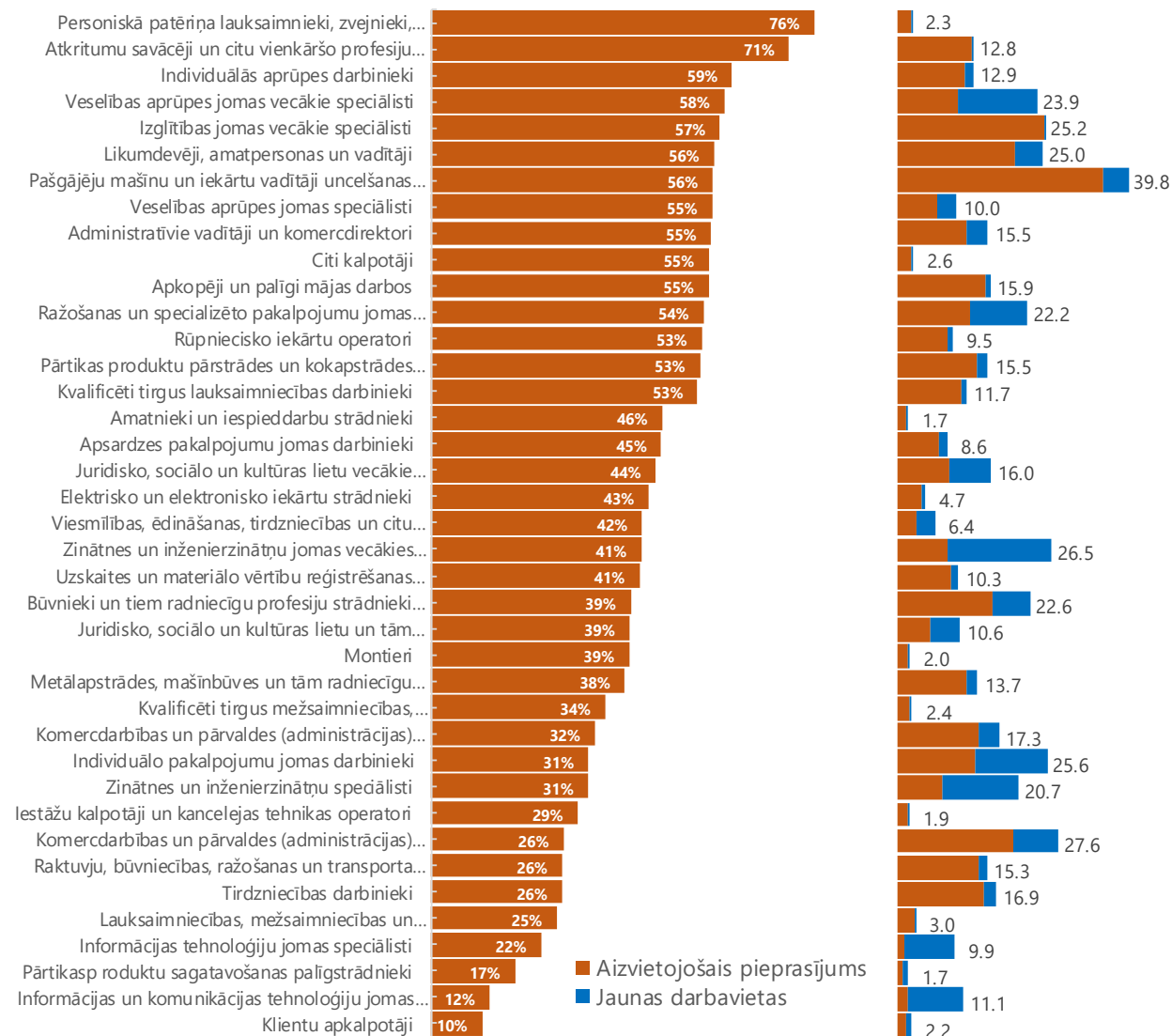


71% no visām vakancēm veidosies
pateicoties aizvietojošajam pieprasījumam

Avots: EM prognozes (2020)

% no darbavieta skaita 2019. gadā

kopējās darba iespējas, tūkst. darbavieta

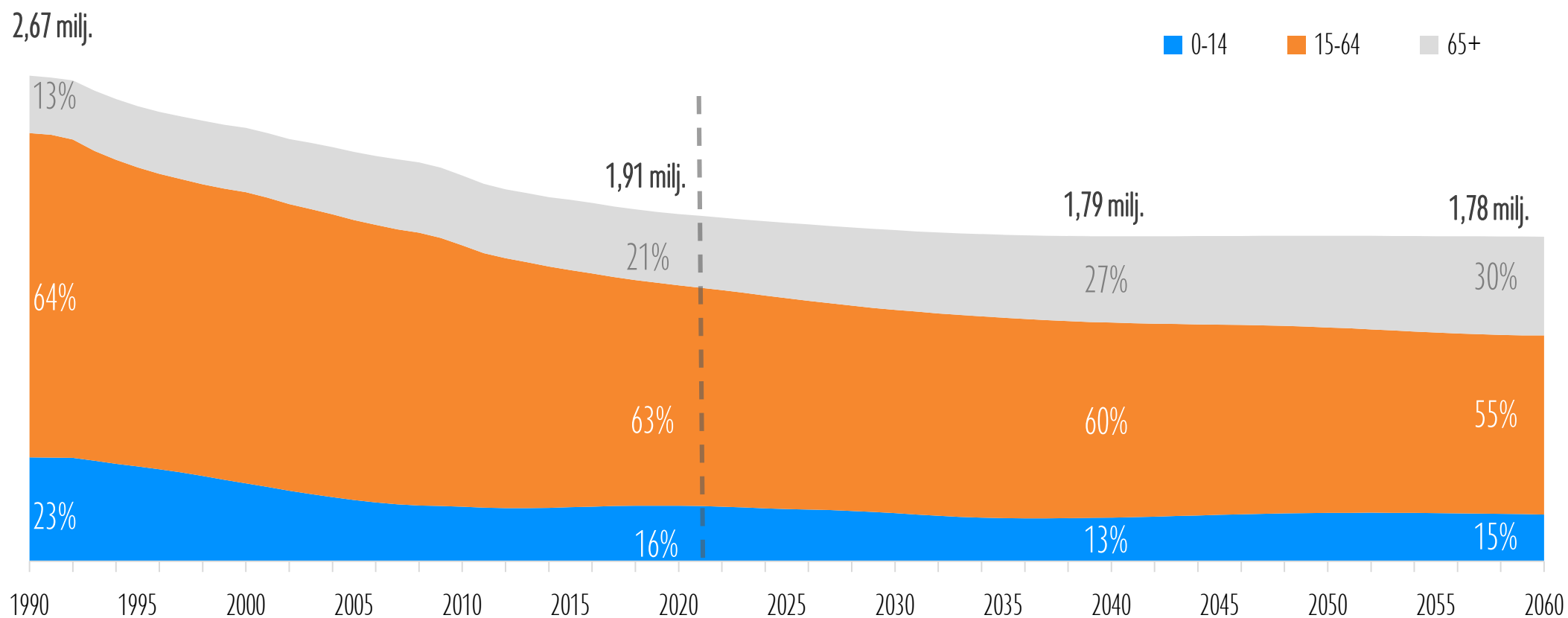




Ekonomikas ministrija

DARBA TIRGU ARVIEN VAIRĀK IETEKMĒS DARBASPĒKA NOVECOŠANĀS

Iedzīvotāju skaits, milj.



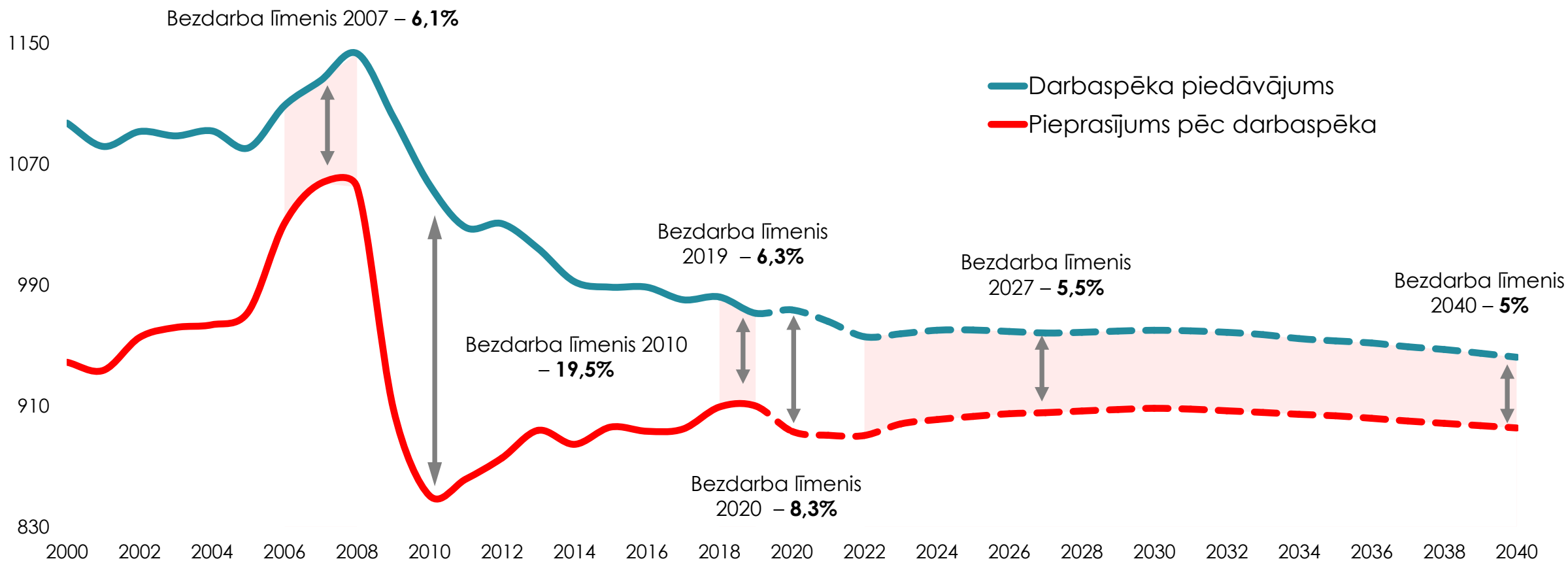


Ekonomikas ministrija

DARBASPĒKA TRŪKUMS KĻŪS AKTUĀLS SĀKOT AR 2023. GADU

Darbaspēka pieprasījums un piedāvājums

tūkstošos



Demogrāfijas tendences turpinās uzturēt spriedzi darba tirgū gan vidējā, gan ilgtermiņā.

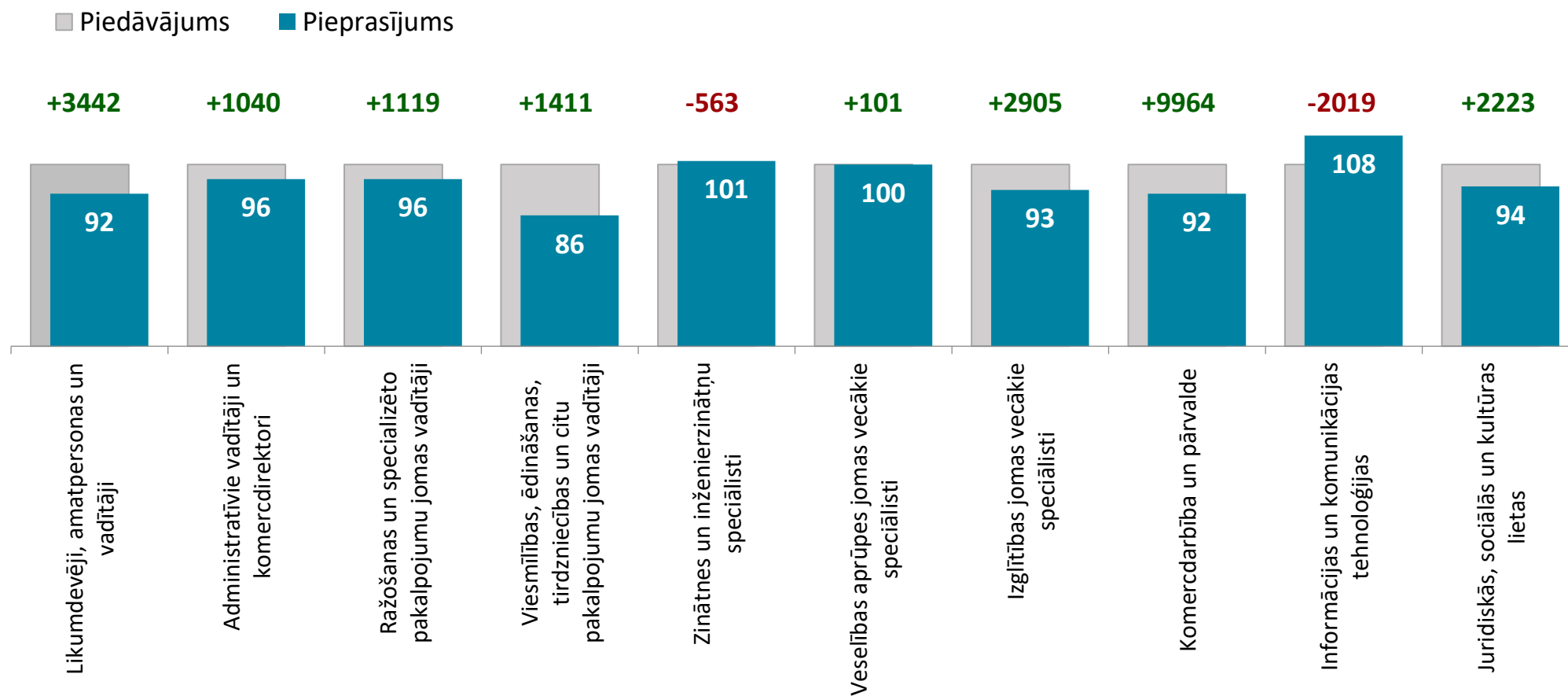


Ekonomikas ministrija

DARBASPĒKA PIETIEKAMĪBA AUGSTĀKĀS KVALIFIKĀCIJAS PROFESIJĀS

Darbaspēka piedāvājuma un pieprasījuma attiecība 2027.gadā

procentos, pieprasījums pret piedāvājumu (rādītājs >100= iztrūkums)

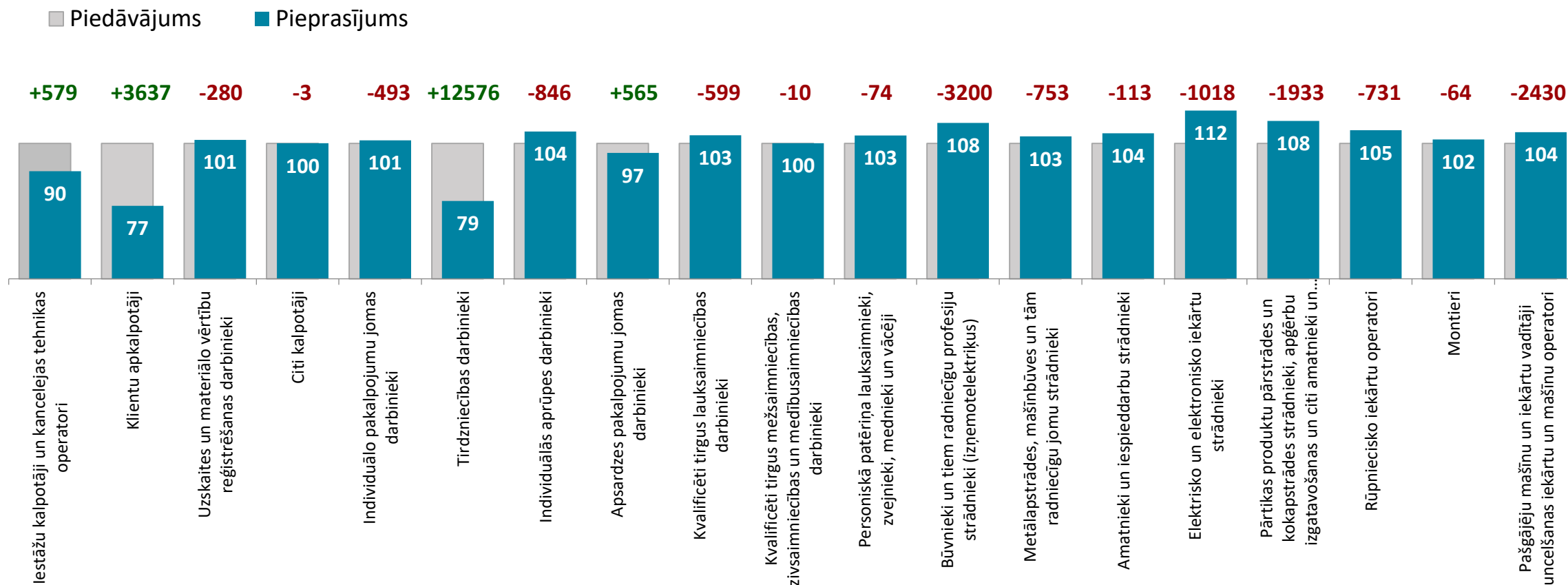




Ekonomikas ministrija

DARBASPĒKA PIETIEKAMĪBA VIDĒJĀS KVALIFIKĀCIJAS PROFESIJĀS

Darbaspēka piedāvājuma un pieprasījuma attiecība 2027.gadā
procentos, pieprasījums pret piedāvājumu (rādītājs >100= iztrūkums)

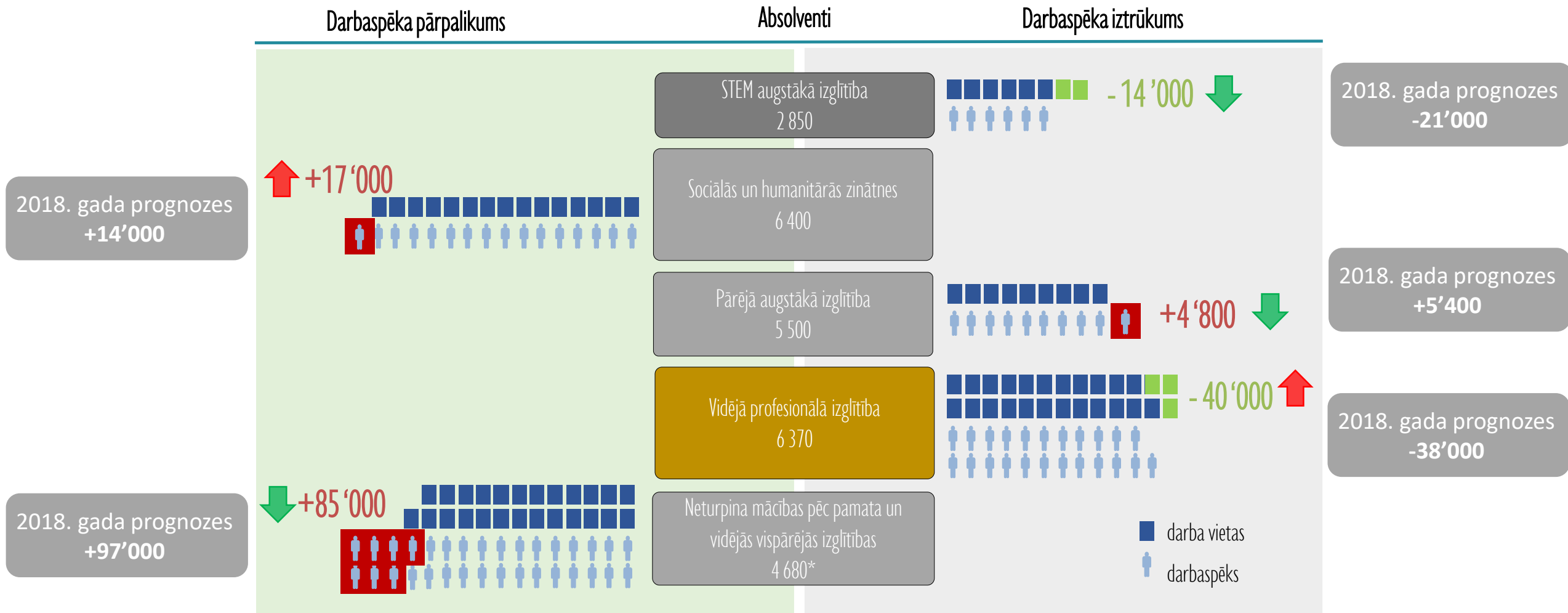




Ekonomikas ministrija

IZGLĪTĪBAS PIEDĀVĀJUMS UN DARBA TIRGUS DISPROPORCIJAS

Darbspēka prognozes 2027.gadam, absolventi 2019.gadā

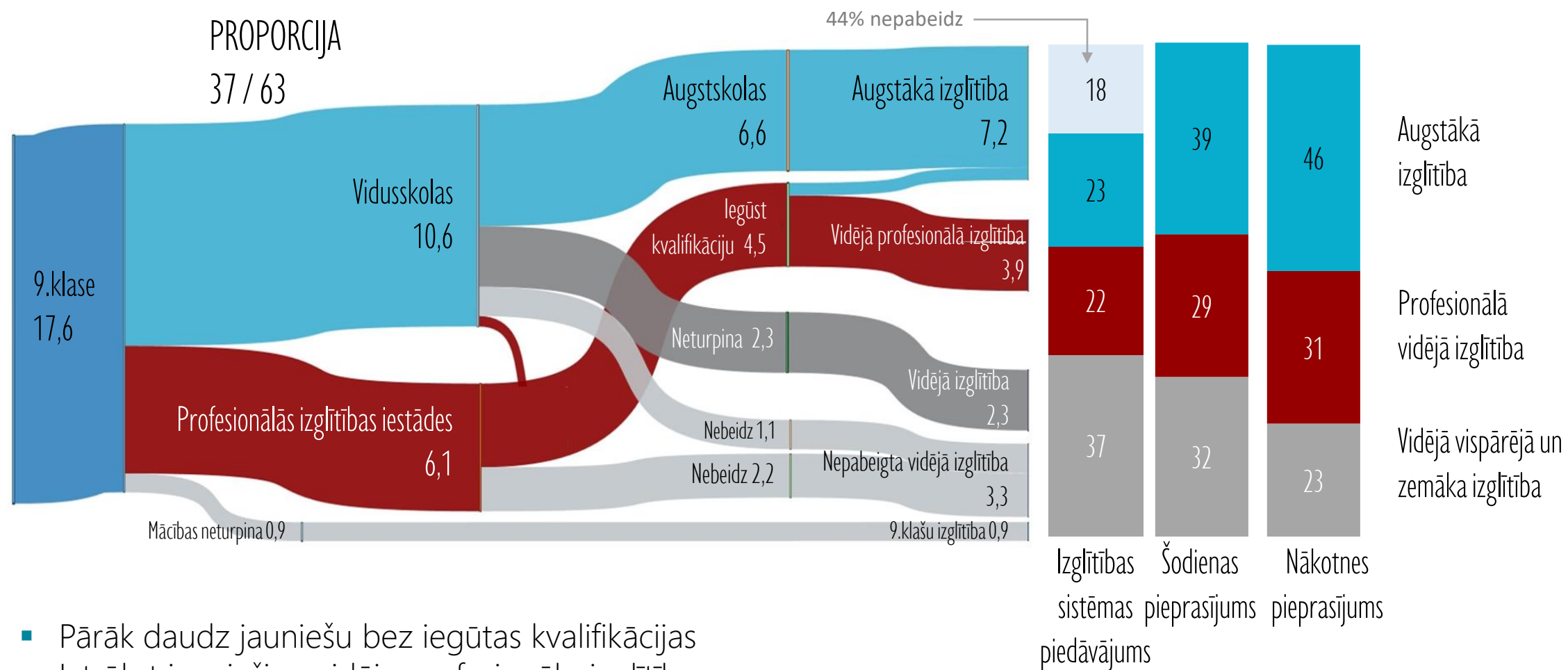




Ekonomikas ministrija

IZGLĪTOJAMO PLŪSMAS IZGLĪTĪBAS SISTĒMĀ UN DARBA TIRGUS PIEPRASĪJUMS

tūkstošos, attēlots izmantojot izglītības karjeras struktūru 2018./2019. mācību gadā



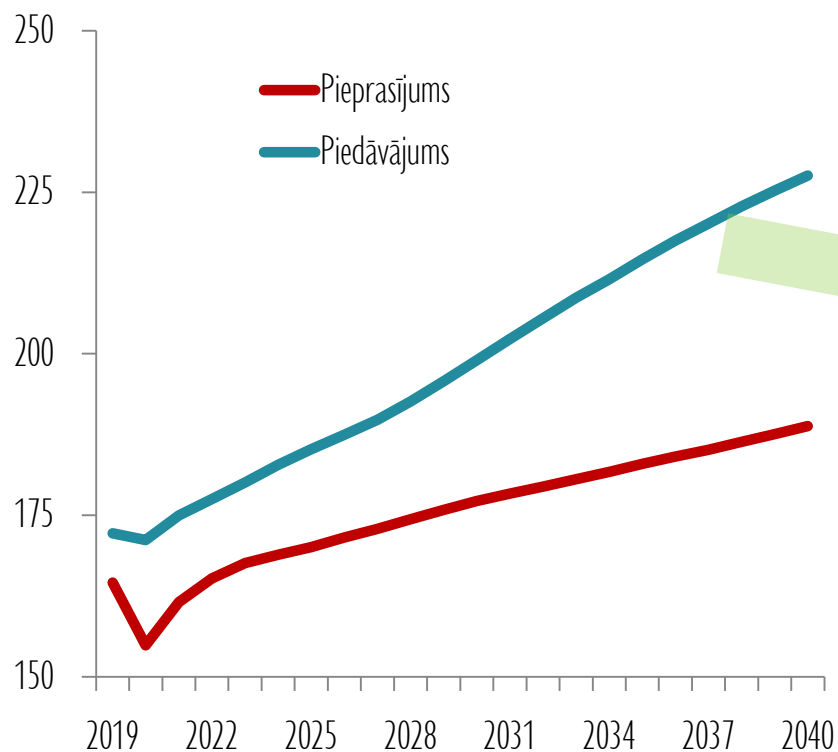
- Pārāk daudz jauniešu bez iegūtas kvalifikācijas
- Iztrūkst jaunieši ar vidējo profesionālo izglītību
- Augstākajā izglītībā nonākušo jauniešu skaits kvantitatīvi pietiekams, taču būtisks iztrūkums STEM jomās



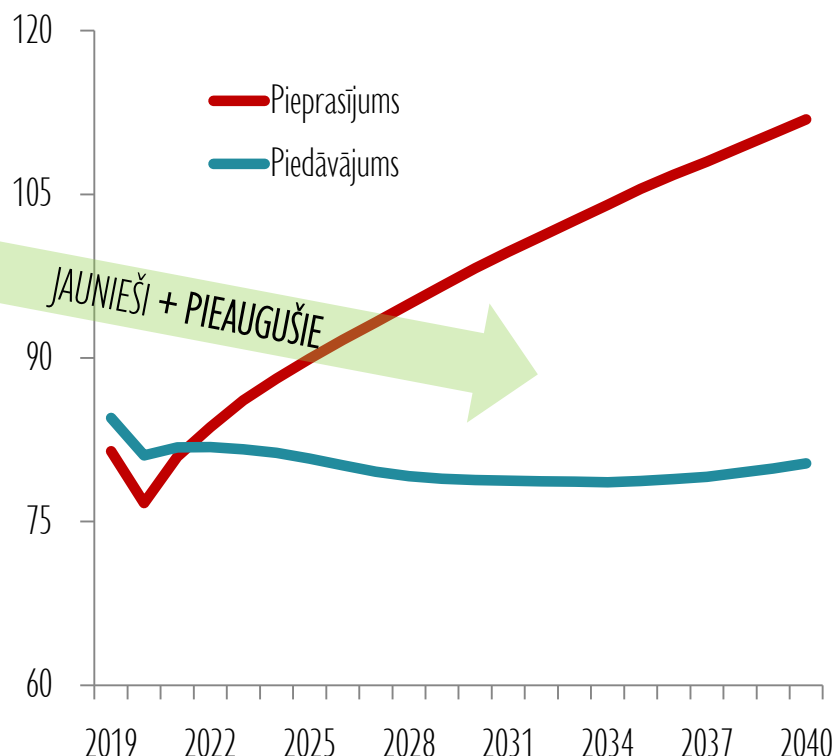
Ekonomikas ministrija

DARBASPĒKA IZTRŪKUMS AR AUGSTĀKO IZGLĪTĪBU STEM JOMĀS

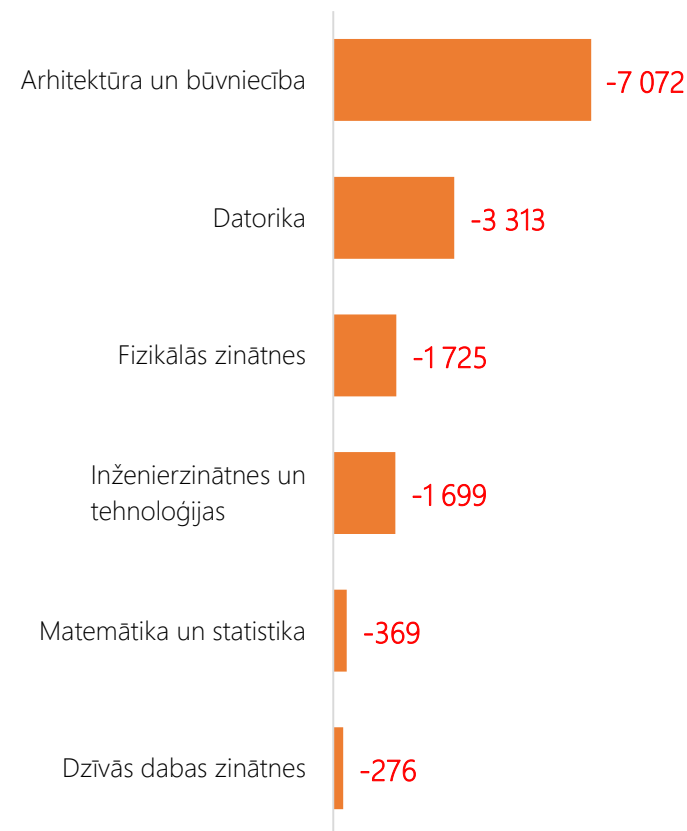
Sociālās zinātnes, komerczinības un tiesības,
Humanitārās zinātnes
tūkstošos



Dabas zinātnes, matemātika un informācijas tehnoloģijas
un Inženierzinātnes, ražošana un būvniecība
tūkstošos



Darbaspēka iztrūkums STEM izglītības
tematiskajās jomās 2027. gadā





Ekonomikas ministrija

STEM IZGLĪTĪBAS DARBASPĒKA IZTRŪKUMU SAASINA DARBASPĒKA NOVECOŠANĀS TENDENCES UN NEPIETIEKAMĀIS IZGLĪTĪBAS PIEDĀVĀJUMS

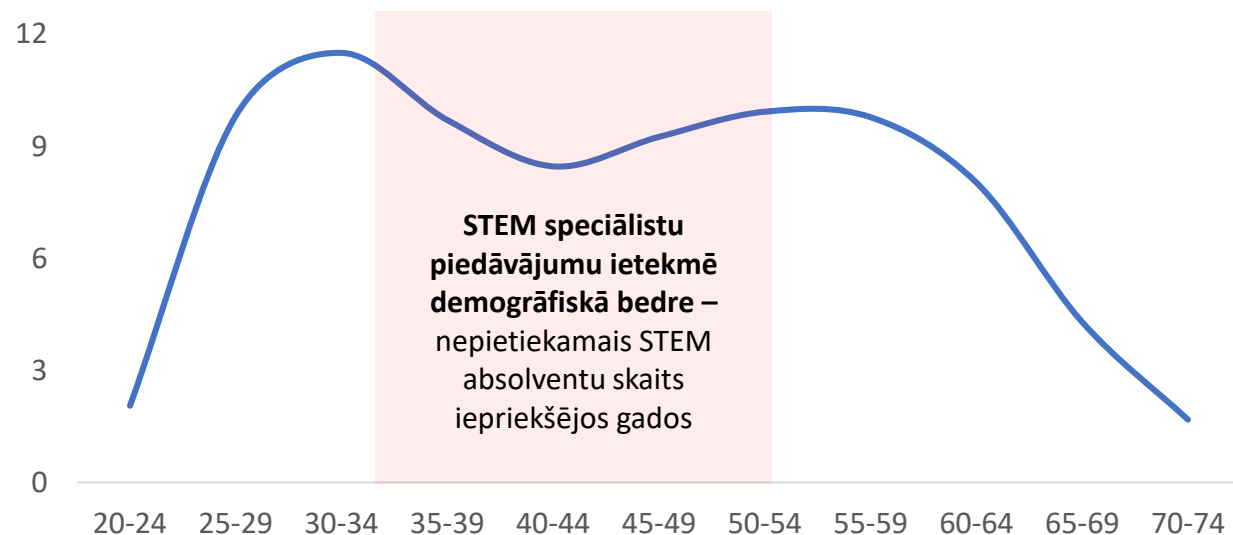
Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju ar augstāko izglītību STEM jomās īpatsvars vecumā virs 60 gadiem

2019. gadā, procentos no kopējā ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita ar izglītību STEM jomās

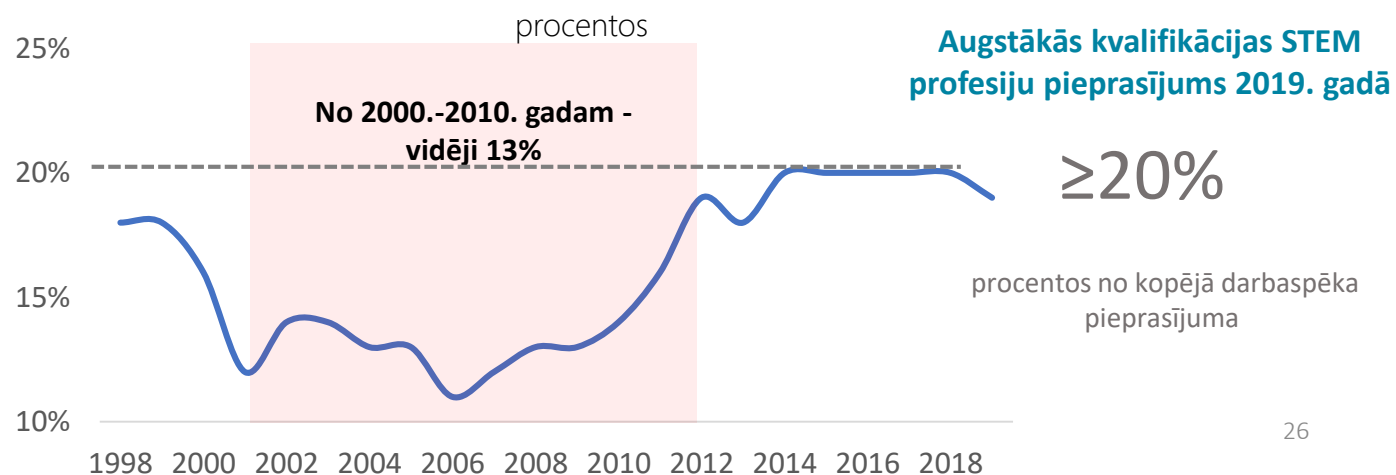


Avots: CSP, EM aprēķini

Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju ar augstāko izglītību STEM jomās vecumstruktūra 2019. gadā, tūkstošos



Grādu vai kvalifikāciju ieguvušo īpatsvars STEM jomās no kopējā absolventu skaita

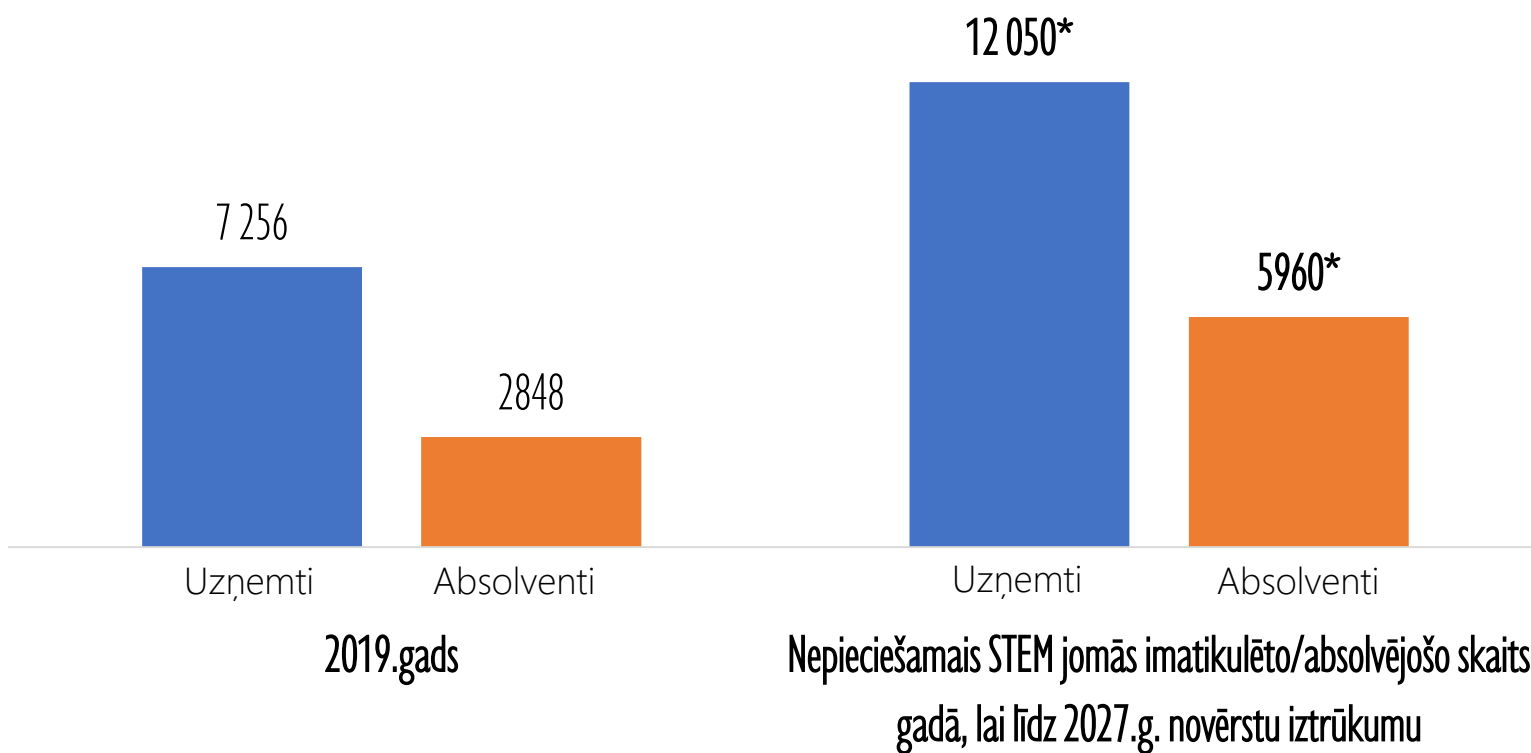




Ekonomikas ministrija

ESOŠAIS STEM IZGLĪTĪBAS PIEDĀVĀJUMS VS NEPIECIEŠAMAIS

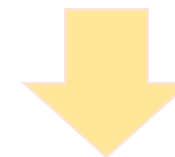
Augstskolās un koledžās uzņemto studentu skaits STEM jomās



*Vidēji gadā nākamās 4-5 gadus

Ietekmējošie faktori:

- Salīdzinoši īss laiks - līdz 2027.g.
- **Augsts atbirums** – kvalifikāciju/grādu iegūst mazāk nekā puse no tiem kas uzsāk studijas!!!



Studējošo atbirumu ietekmē iegūtās STEM zināšanas iepriekšējos izglītības posmos!!!

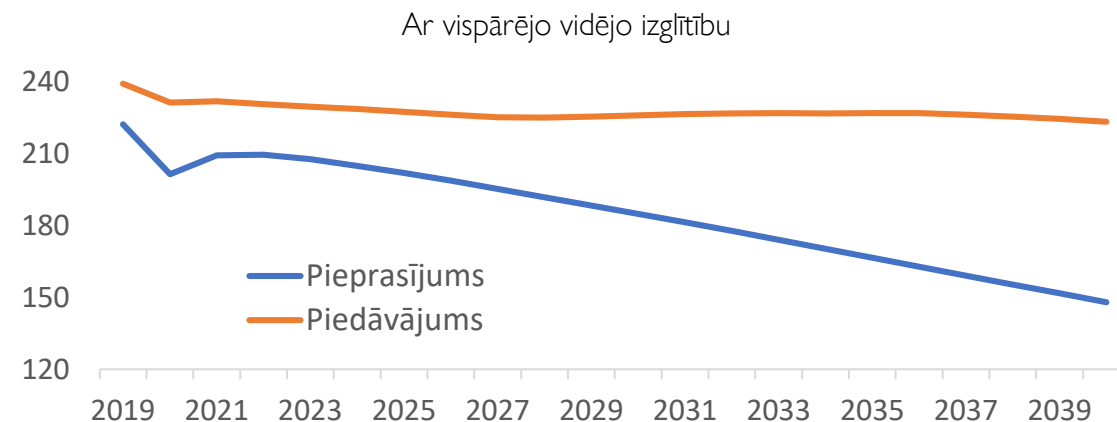
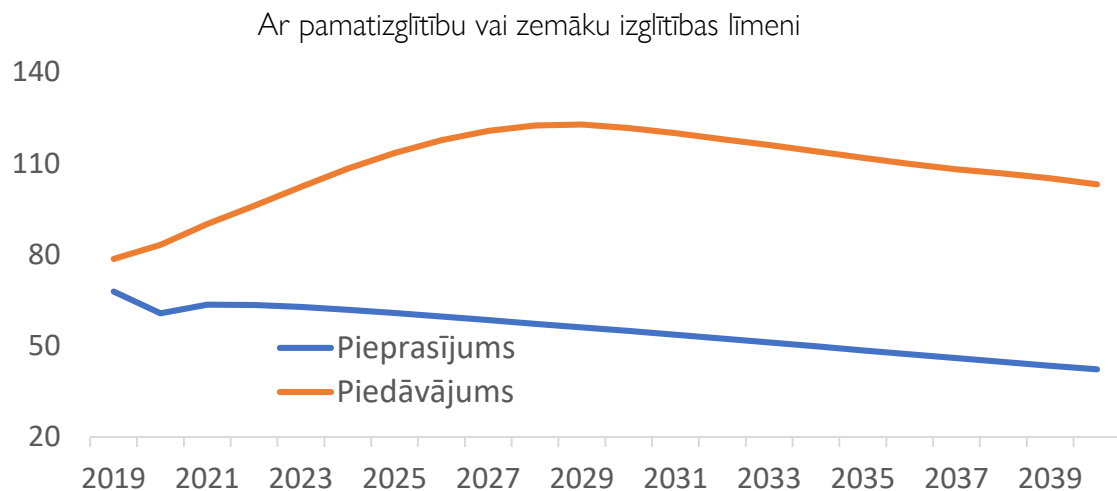


Ekonomikas ministrija

NĀKOTNĒ VAR PIEAUGT ZEMAS KVALIFIKĀCIJA DARBASPĒKA PĀRPALIKUMS

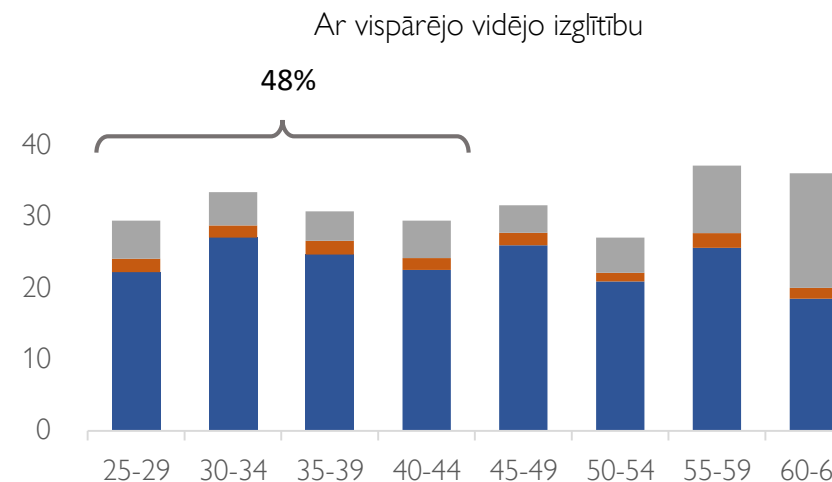
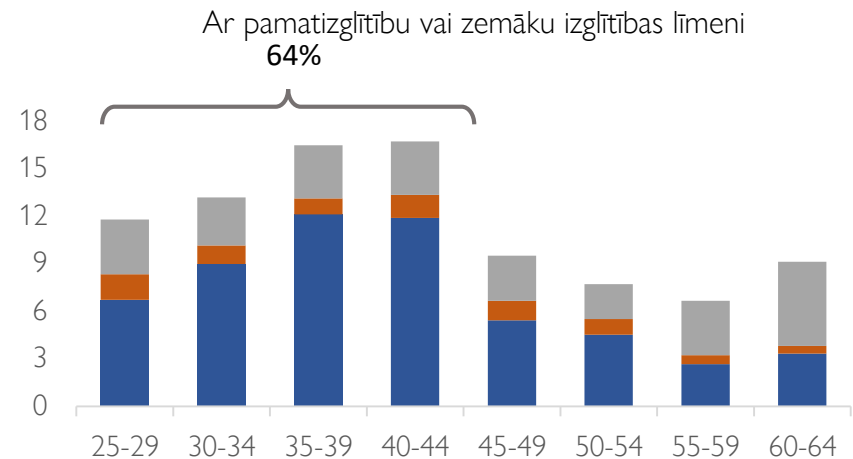
DARBASPĒKA PIEPRASĪJUMS UN PIEDĀVĀJUMS

tūkstošos



IEDZĪVOTĀJI PĒC EKONOMISKĀS AKTIVITĀTES PA VECUMA GRUPĀM

tūkstošos, 2019. gadā

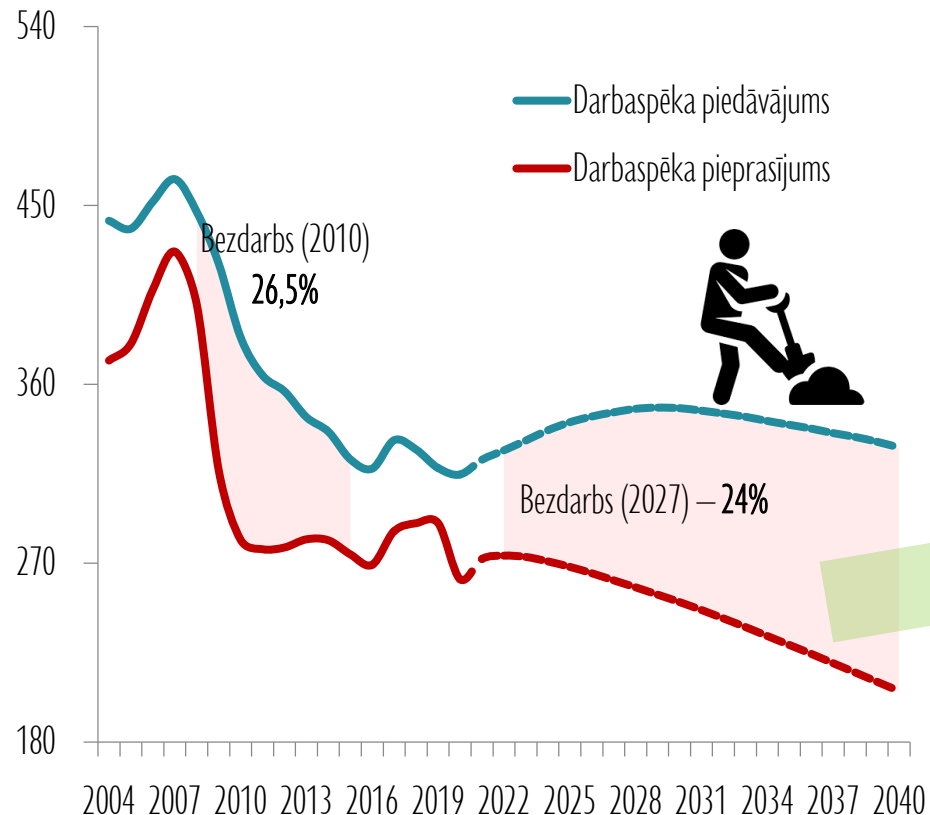




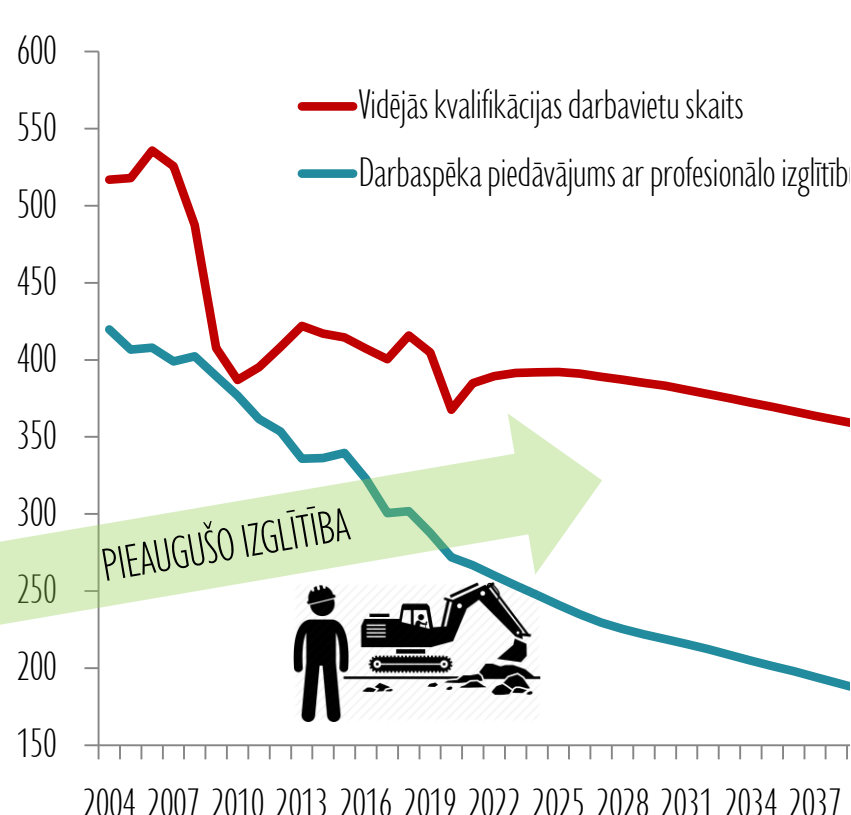
Ekonomikas ministrija

KVALIFIKĀCIJAS PAAUGSTINĀŠANAS PASĀKUMI IEDZĪVOTĀJIEM AR ZEMU IZGLĪTĪBAS LĪMENI VAR RISINĀT VIDĒJĀS KVALIFIKĀCIJAS DARBASPĒKA NEPIETIEKAMĪBU

Darbaspēka pieprasījums un piedāvājums ar vidējo vispārējo un pamatzglītību tūkstošos



Darbaspēka pieprasījums un piedāvājums ar vidējo profesionālo izglītību tūkstošos



Darbaspēka iztrūkums vidējās profesionālās izglītības tematiskajās grupās 2027. gadā





Ekonomikas ministrija

KOPSAVILKUMS

- ✓ **Aktivitāti darba tirgū izdosies atjaunot nākamo 1-2 gadu laikā, tomēr strukturālie efekti var saglabāties arī pēc krīzes pārvarēšanas** – daudzās no krīzes tieši skartajām nozarēm darbavietu skaits var ilgstoši neatgriezties iepriekšējā līmenī
- ✓ **Galvenais ekonomikas izaugsmes priekšnosacījums turpmākajos gados būs produktivitātes līmeņa paaugstināšana.** Pašlaik produktivitātes ziņā Latvija uz pusi atpaliek no ES vidējā līmeņa, savukārt darbaspēka resursi sarūk.
- ✓ **Demogrāfijas procesi nākamajos gados turpinās uzturēt spriedzi darba tirgū** un darbaspēka nepietiekamības problēma var atgriezties jau tuvāko 2-3 gadu laikā. Izteiktākā darbaspēka nepietiekamība var veidoties pēc vidējās kvalifikācijas speciālistiem ar profesionālo izglītību.
- ✓ **Covid-19 krīze ir paātrinājusi ekonomikas digitalizācijas tendences un darbavietu automatizāciju.** Visbūtiskāk darbavietu automatizācijas tendences skar vidējās kvalifikācijas darbavietas ar lielu manuālo un atkārtojamu darbību īpatsvaru, savukārt darba iespējas paplašinās IKT, kā arī zinātnes un inženierzinātņu profesijās.
- ✓ **Darba tirgus reģionālās atšķirības var kavēt normālu darba tirgus atgūšanos,** veidot strukturālā bezdarba riskus un pastiprināt darbaspēka nepietiekamību.
- ✓ **Saglabājas liels jauniešu īpatsvars, kas nonāk darba tirgū bez konkrētas specialitātes un prasmēm** - vairāk nekā 1/3 no jauniešiem darba tirgū nonāk ar vidējo vispārējo un pamatzglītību, savukārt pieprasījums pēc šāda darbaspēka samazinās.



Ekonomikas ministrija

PALDIES!

Ekonomikas ministrija

Adrese: Brīvības iela 55, Rīga, LV-1519

Tālrunis: +371 6 7013 100

Fakss: +371 6 7280 882

E-pasts: pasts@em.gov.lv

Mājaslapa: www.em.gov.lv

Twitter: @EM_gov_lv, @siltinam

Youtube: <http://www.youtube.com/ekonomikasministrija>

Facebook: <http://www.facebook.com/atbalstsuznemejiem>